

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

19 decembrie 2018*

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Fiscalitate – Taxa pe valoarea adăugată (TVA) – Directiva 2006/112/CE – Articolul 2 alineatul (1) – Practică administrativă care constă în supunerea la plata TVA-ului a remunerației datorate în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale”

În cauza C-51/18,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 29 ianuarie 2018,

Comisia Europeană, reprezentată de N. Gossement și de B.-R. Killmann, în calitate de agenți,

reclamantă,

împotriva

Republicii Austria, reprezentată de domnul G. Hesse, în calitate de agent,

pârâtă,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul M. Vilaras, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a opta, și domnii J. Malenovský (raportor) și M. Safjan, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin cererea introductivă, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin supunerea la plata taxei pe valoarea adăugată (TVA) a remunerației datorate în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale, Republica Austria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul

* Limba de procedură: germana.

articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO 2006, L 347, p. 1, denumită în continuare „Directiva TVA”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva TVA

2 Considerentele (3) și (5) din Directiva TVA sunt formulate după cum urmează:

„(3) În vederea asigurării prezentării acestor prevederi într-o formă clară și logică, în conformitate cu principiul unei mai bune legiferări, este necesară reformarea structurii și formulării directivei, deși acest lucru nu antrenează, în principiu, modificări de fond în legislația existentă. Cu toate acestea, un număr mic de modificări substanțiale sunt inerente exercițiului de reformare și este necesar să fie totuși efectuate. În cazul în care asemenea modificări sunt efectuate, acestea sunt enumerate în totalitate în cadrul dispozițiilor care reglementează transpunerea și intrarea în vigoare.

[...]

(5) Un sistem privind TVA-ul atinge cel mai înalt grad de simplitate și neutralitate atunci când taxa este percepută într-un mod cât mai general posibil și atunci când sfera sa de aplicare acoperă toate etapele producției și distribuției, precum și prestarea de servicii. Prin urmare, adoptarea unui sistem comun care să se aplice și comerțului cu amănuntul este în interesul pieței interne și al statelor membre.”

3 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din această directivă:

„Următoarele operațiuni sunt supuse TVA-ului:

(a) livrarea de bunuri efectuată cu titlu oneros pe teritoriul unui stat membru de către o persoană impozabilă care acționează ca atare;

[...]

(c) prestarea de servicii efectuată cu titlu oneros pe teritoriul unui stat membru de către o persoană impozabilă care acționează ca atare;

[...]”

4 Articolul 24 alineatul (1) din directiva menționată are următorul cuprins:

„«Prestare de servicii» înseamnă orice operațiune care nu constituie o livrare de bunuri.”

5 Potrivit articolului 25 din aceeași directivă:

„O prestare de servicii poate consta, între altele, în una dintre următoarele operațiuni:

(a) cesiunea de bunuri necorporale, indiferent dacă acestea fac sau nu obiectul unui drept de proprietate;

- (b) obligația de a se abține de la o acțiune sau o situație sau de a tolera o acțiune sau o situație;
- (c) prestarea de servicii la solicitarea unei autorități publice sau a unei persoane care acționează în numele său sau prin dispoziția legii.”

6 Articolul 73 din Directiva TVA prevede:

„Pentru livrarea de bunuri sau prestarea de servicii, altele decât cele prevăzute la articolele 74-77, baza de impozitare include toate elementele care reprezintă contrapartida obținută sau care urmează să fie obținută de către furnizor sau prestator, în schimbul livrării sau al prestării, de la client sau de la un terț, inclusiv subvenții direct legate de prețul livrării sau al prestării.”

Directiva 2001/84/CE

7 Considerentul (3) al Directivei 2001/84/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 septembrie 2001 privind dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originale (JO 2001, L 272, p. 32, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 240) are următorul cuprins:

„Scopul dreptului de suită este de a asigura că autorii operelor de artă plastică sau grafică beneficiază de succesul economic al operelor lor de artă originale. Acesta are rolul de a restabili echilibrul între situația financiară a autorilor operelor de artă plastică sau grafică și cea a altor creatori care beneficiază de exploatarea succesivă a operelor lor.”

8 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiectul dreptului de suită”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd, în beneficiul autorului unei opere originale de artă, un drept de suită, definit ca un drept inalienabil și la care nu se poate renunța nici chiar anticipat, de a încasa un procent din prețul de vânzare obținut la orice revânzare a operei ulterioară primei înstrăinări a operei de către autor.

(2) Dreptul menționat la alineatul (1) se aplică tuturor actelor de revânzare care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, profesioniști ai pieței obiectelor de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă și, în general, orice comerciant de opere de artă.

(3) Statele membre pot să prevadă că dreptul menționat la alineatul (1) nu se aplică actelor de revânzare în cadrul cărora vânzătorul a achiziționat opera direct de la autorul acesteia cu mai puțin de trei ani înainte de data revânzării în cauză și dacă prețul de revânzare nu depășește 10 000 EUR.

(4) Suma datorată în temeiul dreptului de suită se plătește de către vânzător. Statele membre pot să prevadă că una dintre persoanele fizice sau juridice menționate la alineatul (2), alta decât vânzătorul, poate fi singura obligată la această plată sau poate împărți cu vânzătorul această obligație.”

9 Articolul 3 din directiva menționată, referitor la pragul de aplicare, prevede:

„(1) Statelor membre le revine sarcina de a stabili prețul minim de vânzare de la care vânzările menționate în articolul 1 sunt supuse dreptului de suită.

(2) Acest preț minim de vânzare nu poate depăși în nici un caz suma de 3 000 EUR.”

10 Potrivit articolul 4 din aceeași directivă, referitor la procente:

„(1) Dreptul de suită menționat în articolul 1 se calculează după cum urmează:

- (a) 4 % pentru tranșa din prețul de vânzare până la 50 000 EUR;
- (b) 3 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 50 000,01 EUR și 200 000 EUR;
- (c) 1 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 200 000,01 EUR și 350 000 EUR;
- (d) 0,5 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 350 000,01 EUR și 500 000 EUR;
- (e) 0,25 % pentru ceea ce depășește 500 000 EUR.

Cu toate acestea, suma totală plătită ca drept de suită nu poate depăși 12 500 EUR.

(2) Prin derogare de la alineatul (1), statele membre pot aplica un procent de 5 % pentru tranșa din prețul de vânzare menționată la alineatul (1) litera (a).

(3) Dacă prețul de vânzare minim stabilit este mai mic de 3 000 EUR, statul membru stabilește procentul aplicabil pentru o tranșă din prețul de vânzare până la 3 000 EUR; acest procent nu poate fi mai mic de 4 %.”

Dreptul austriac

Urheberrechtsgesetz

11 Urheberrechtsgesetz (Legea privind dreptul de autor) din 9 aprilie 1936 (BGBl. 111/1936), în versiunea aplicabilă în speță (denumită în continuare „UrhG”), prevede, în secțiunea III, drepturile conferite autorilor, printre care figurează dreptul de a exploata, de a reproduce și de a distribui opera.

12 Articolul 16 din UrhG, intitulat „Dreptul de distribuție”, prevede:

„(1) Autorul are dreptul exclusiv de distribuție a operelor. În conformitate cu acest drept, operele nu pot fi expuse sau introduse pe piață într-un mod care să le pună la dispoziția publicului fără consimțământul acestuia.

(2) Cât timp o operă nu este publicată, dreptul de distribuție include dreptul exclusiv de a pune la dispoziția publicului această operă prin prezentare, publicare, afișare, expunere publică sau printr-o utilizare similară de reprezentare.

(3) Sub rezerva articolului 16a, dreptul de distribuție nu se aplică operelor care au fost introduse pe piață prin transferul proprietății într-un stat membru al [Uniunii] sau într-un stat parte la Spațiul Economic European cu consimțământul titularului dreptului.

[...]

(5) În cazul în care prezenta lege se referă la expresia «distribuirea unei opere», este vorba doar despre distribuirea unor opere rezervate autorului în conformitate cu punctele 1-3.”

13 Articolul 16b din UrhG, intitulat „Dreptul de suită”, prevede:

„(1) Articolul 16 alineatul 3 se aplică revânzării unei opere originale de artă plastică sau grafică de după prima cesiune realizată de autor, înțelegându-se că vânzătorul este obligat la plata către autor a unei remunerații proporționale cu prețul de revânzare fără taxe (remunerație în temeiul dreptului de suită), în următoarele limite:

4 % pentru prima tranșă până la 50 000 [de euro],

3 % pentru 150 000 [de euro] peste pragul primei tranșe,

1 % pentru 150 000 [de euro] peste pragul tranșei precedente,

0,5 % pentru 150 000 [de euro] peste pragul tranșei precedente,

0,25 % pentru sumele care depășesc pragul tranșei precedente;

cuantumul total al remunerației nu poate depăși totuși 12 500 [de euro].

(2) Dreptul de suită nu este datorat decât în cazul în care prețul de vânzare se ridică la mai puțin de 2 500 [de euro] și în care un profesionist al pieței obiectelor de artă, cum ar fi o casă de licitații, o galerie de artă sau un alt comerciant de artă, intervine în calitate de vânzător, de cumpărător sau de intermediar; aceste persoane răspund în calitate de garanți și plătitori, cu excepția cazului în care sunt ele însele debitori. Dreptul nu poate face obiectul unei renunțări anticipate. Acest drept poate fi invocat de o societate de gestiune colectivă; pe de altă parte, acest drept este inalienabil. Articolul 23 alineatul 1 se aplică *mutatis mutandis*.

(3) Prin «opere originale» în sensul alineatului 1 se înțeleg operele:

1. executate de autor însuși;

2. executate în cantitate limitată de autor însuși sau sub responsabilitatea acestuia și care sunt, în principiu, numerotate și semnate sau autorizate într-un alt mod corespunzător de către autor;

3. altfel considerate drept opere originale.

(4) Dreptul de suită nu este datorat atunci când vânzătorul a achiziționat opera cu mai puțin de trei ani în urmă de la autor și când prețul de vânzare nu depășește 10 000 [de euro].”

Umsatzsteuergesetz 1994

14 Articolul 1 din Umsatzsteuergesetz (Legea privind impozitul pe cifra de afaceri) din 23 august 1994 (BGBl. 663/1994), în versiunea aplicabilă prezentei cauze (denumită în continuare „UStG 1994”), prevede:

„(1) Sunt supuse taxei pe valoarea adăugată următoarele operațiuni:

1. livrările și alte prestații efectuate cu titlu oneros pe teritoriul unei țări de către un întreprinzător în cadrul întreprinderii sale. Impozitarea nu este exclusă de faptul că operațiunea este efectuată în temeiul unui act legal sau administrativ sau că aceasta este considerată ca efectuată în temeiul unei dispoziții legale;

[...]”

15 Potrivit articolului 3 din UStG 1994:

„(1) Livrările sunt operațiuni prin care un întreprinzător împuternicește cumpărătorul sau un terț mandatat de acesta din urmă să dispună de un bun în nume propriu. Dreptul de a dispune de bun poate fi transferată de întreprinzător însuși sau de un terț mandatat de acesta.

[...]”

16 Articolul 3a alineatul 1 din UStG 1994 prevede:

„Sunt considerate «alte prestații» prestațiile care nu constituie livrări. O altă prestație poate consta deopotrivă într-o omisiune sau în a tolera o acțiune sau o situație.”

Procedura precontencioasă

17 La 17 octombrie 2014, Comisia a adresat Republicii Austria o scrisoare de punere în întârziere, exprimând rezerve cu privire la practica administrativă care consta în supunerea la plata TVA-ului a remunerației datorate în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale.

18 În această scrisoare, Comisia a apreciat că respectiva remunerație nu constituia contravaloarea prestației artistice a autorului unei asemenea opere de artă. Ea a precizat de asemenea că dreptul de suită era acordat direct de lege pentru ca autorul să beneficieze în mod rezonabil de succesul economic al operelor sale. În lipsa livrării sau a prestării de servicii efectuate de autor în cadrul exercitării dreptului de suită, nicio operațiune nu ar fi supusă TVA-ului.

19 Republica Austria a răspuns la această scrisoare de punere în întârziere prin scrisoarea din 16 decembrie 2014.

20 Republica Austria a subliniat că dreptul de suită avea drept scop să asigure că autorul beneficiază de succesul economic al operelor sale. Faptul că autorul nu ia parte la acordul încheiat între vânzător și cumpărător în cadrul revânzării operei în cauză nu s-ar opune impozitării remunerației primite de autor în temeiul dreptului de suită. Dimpotrivă, principiul neutralității sistemului TVA-ului ar impune ca această remunerație să fie deopotrivă supusă TVA-ului.

21 Republica Austria a afirmat, în plus, că dreptul de suită permite luarea în considerare a valorii adăugate a operei în cazul revânzării sale, astfel încât ar rezulta, în subsidiar, o creștere a bazei de impozitare a prestației furnizate de autor cu ocazia primei vânzări. Prin urmare, având în vedere că această primă și unică prestație ar fi supusă TVA-ului, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar trebui de asemenea să fie supusă TVA-ului.

22 Întrucât nu s-a considerat satisfăcută de toate răspunsurile Republicii Austria, Comisia a adresat acestui stat membru, la 25 iulie 2016, un aviz motivat în care a reafirmat că remunerația datorată unui autor în temeiul dreptului de suită nu constituia o contraprestație pentru livrarea sau pentru prestația furnizată de autor la momentul primei introduceri pe piață, că dreptul de suită urmărea numai să permită autorului să obțină profit ca urmare a avantajelor economice legate de recunoașterea prestației sale artistice și că autorul nu s-ar putea opune revânzării operei sale.

23 Republica Austria a răspuns la acest aviz motivat prin scrisoarea din 22 septembrie 2016, subliniind, din nou în esență caracterul impozabil al remunerației datorate în temeiul dreptului de suită.

24 Aceasta a precizat că, în cadrul dreptului de suită, autorul furnizează o prestație prin tolerarea actului de revânzare a operei. Cu toate că această prestație este prevăzută de lege pentru autorii unei opere de artă originale, aceasta ar corespunde unei prestații comparabile cu cea furnizată de alți autori în cadrul

reprezentării operelor lor. Întrucât remunerația reprezentării acestor opere este supusă la plata TVA-ului ca retribuirea unei prestații de servicii, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar trebui de asemenea să fie supusă la plata TVA-ului.

- 25 Republica Austria a persistat în argumentația sa subsidiară potrivit căreia impozitarea acestei remunerații este justificată deopotrivă în măsura în care determină o creștere a bazei de impozitare a prestației furnizate de autor la momentul primei introduceri pe piață a operei sale. O modificare a bazei de impozitare nu ar depinde de existența unui raport juridic între autorul și vânzătorul operei sau cumpărătorul ulterior al acesteia, ci de faptul că autorul profită, în temeiul dreptului de suită, de valoarea adăugată a acestei opere.
- 26 Întrucât nu a fost satisfăcută de răspunsurile furnizate de Republica Austria, Comisia a decis să formuleze prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Argumentele părților

- 27 Comisia consideră că obligația, impusă părților implicate în revânzarea unei opere, de a plăti o remunerație autorului servește numai la a garanta acestuia din urmă o parte echitabilă din valoarea operei sale originale. Această parte echitabilă nu ar constitui totuși contravaloarea unei prestații a autorului, în măsura în care s-ar raporta doar la valoarea economică a operei originale care rezultă pentru autor din revânzarea operei sale, efectuată fără autorizația sa. Cuantumul remunerației ar fi stabilit în mod irevocabil prin lege.
- 28 Ar decurge, pe de altă parte, din Hotărârea din 18 ianuarie 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22, punctele 25 și 26), că o livrare sau o prestație nu este efectuată cu titlu oneros, în sensul Directivei TVA, decât dacă există între prestator și beneficiar un raport juridic în cadrul căruia are loc un schimb de prestații reciproce, retribuiția primită de prestator constituind contravaloarea efectivă a prestației furnizate beneficiarului. Între prestația furnizată și contravaloarea primită, ar trebui, prin urmare, să existe o legătură directă, sumele plătite constituind contraprestația efectivă a serviciului care poate fi individualizat, furnizat în cadrul unui raport juridic în care are loc un schimb de prestații reciproce.
- 29 Or, remunerația datorată autorului în temeiul dreptului de suită nu ar constitui în mod vădit contravaloarea unei prestații furnizate de autor, ci ar fi stabilită exclusiv pe baza prețului obținut cu ocazia revânzării operei, al cărui quantum nu poate fi influențat de autor. Autorul ar avea dreptul la remunerația respectivă fără să fie obligat să efectueze – respectiv în măsură să efectueze – cea mai mică prestație, fie printr-o acțiune, fie printr-o omisiune. Prin urmare, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită nu constituie retribuirea unei livrări sau a unei prestații în sensul articolului 2 din Directiva TVA.
- 30 Pe de altă parte, în măsura în care, la momentul revânzării unei opere, autorul acesteia nu ar putea nici să împiedice respectiva revânzare, nici chiar să exercite o influență asupra acesteia, nefurnizând, prin urmare, nicio prestație, nu se poate considera că autorul menționat efectuează o prestație prin tolerarea respectivei revânzări. Prin urmare, dreptul de suită nu ar face parte dintre drepturile de utilizare și de exploatare legate de dreptul de autor.
- 31 În plus, ar trebui să se respingă argumentul Republicii Austria, invocat în cursul procedurii precontencioase, potrivit căruia supunerea la plata TVA-ului a exploatărilor succesive ale drepturilor celorlalți creatori, iar nu remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar constitui o încălcare a principiului neutralității fiscale. Astfel, dat fiind că situația autorilor de opere de artă originale nu ar fi

cea a celorlalți creatori în ceea ce privește retribuiția care le este datorată pentru exercitarea drepturilor de utilizare și de exploatare care subzistă, principiul neutralității TVA-ului nu s-ar opune ca retribuirea acestor alți creatori să fie supusă taxei respective, iar nu remunerația legată de dreptul de suită.

- 32 Situația ar fi aceeași și în ceea ce privește argumentul Republicii Austria potrivit căruia remunerația datorată în temeiul dreptului de suită trebuie supusă TVA-ului pentru motivul că, pentru autorul operei originale, baza de impozitare a prestației pe care acesta a furnizat-o cu ocazia primei introduceri pe piață a operei originale ar fi modificată. Astfel, o asemenea remunerație, calculată pe baza prețului de vânzare obținut la momentul revânzării operei, ar fi total independentă de retribuiția pe care autorul o convenise cu primul cumpărător al acestei opere. S-ar putea, de exemplu, ca autorul să fi făcut cadou opera originală și să aibă totuși dreptul, într-o astfel de situație, la remunerația în temeiul dreptului de suită.
- 33 În memoriul său în apărare, Republica Austria susține că, în măsura în care revânzarea unei opere constituie un schimb de prestații în cadrul unui raport juridic, remunerația datorată autorului acestei opere în temeiul dreptului de suită trebuie supusă TVA-ului.
- 34 Întemeindu-se pe Hotărârea din 3 septembrie 2015, *Asparuhovo Lake Investment Company* (C-463/14, EU:C:2015:542, punctul 35), și pe Hotărârea din 29 octombrie 2015, *Saudačor* (C-174/14, EU:C:2015:733, punctul 32), Republica Austria arată că impunerea unei prestații în scopuri de TVA ar presupune existența unei legături directe între serviciul prestat și contravaloarea primită. Potrivit Hotărârii din 3 martie 1994, *Tolsma* (C-16/93, EU:C:1994:80, punctele 14 și următoarele), și Hotărârii din 29 octombrie 2015, *Saudačor* (C-174/14, EU:C:2015:733, punctul 32), s-ar stabili o asemenea legătură directă atunci când există între prestator și beneficiar un raport juridic în cadrul căruia are loc un schimb de prestații reciproce, plata primită de prestator constituind contravaloarea efectivă a serviciului furnizat beneficiarului.
- 35 Prin urmare, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar trebui să fie supusă TVA-ului în prezența unui schimb de prestații care intervin în cadrul unui raport juridic. Or, aceste condiții ar fi îndeplinite în speță.
- 36 În ceea ce privește în special existența unui schimb de prestații, Hotărârea din 18 ianuarie 2017, *SAWP* (C-37/16, EU:C:2017:22), nu ar fi relevantă, raționamentul dezvoltat de Curte în această hotărâre nefiind aplicabil remunerației datorate în temeiul dreptului de suită, care nu ar fi comparabilă cu o veritabilă indemnizație.
- 37 Remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar urmări să asigure că autorul beneficiază de succesul economic al operelor sale. Având în vedere epuizarea dreptului de distribuție, autorul ar trebui să tolereze revânzarea operei sale și această remunerație ar fi legată de această tolerare. Astfel, autorul ar primi o retribuiție în temeiul revânzării operei sale, care, între timp, s-a valorizat. Remunerația menționată ar avea, așadar, o legătură directă cu prestația autorului. În consecință, aceasta ar corespunde în esență unei noi contraprestații impozabile care s-ar adăuga la contraprestația obținută cu ocazia primei achiziții a operei. În această măsură, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar putea fi asimilată cu un tip de indemnizație de deposedare, care ar fi, în mod logic, supusă TVA-ului.
- 38 Republica Austria reiterează, pe de altă parte, argumentul invocat în cursul procedurii precontencioase potrivit căruia principiul neutralității fiscale s-ar opune aplicării unui tratament diferit în privința mărfurilor sau a prestărilor de servicii similare din punctul de vedere al TVA-ului.
- 39 În plus, Republica Austria susține că, admitând chiar că remunerația datorată în temeiul dreptului de suită nu constituie retribuirea unei prestații independente, această remunerație ar crește totuși baza de impozitare a operațiunii realizate între autorul operei și primul cumpărător al acesteia.

40 În această privință, Republica Austria face trimitere la considerentul (3) al Directivei 2001/84, potrivit căruia dreptul de suită ar servi la compensarea creșterilor de valoare. În acest context, având în vedere că anumite opere de artă originale se valorizează mult cu timpul și că această valoare adăugată beneficiază, în cazul revânzării, nu autorului, ci vânzătorului, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar putea fi considerată ca participarea autorului la această creștere de valoare. Prin urmare, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar fi comparabilă cu o „indexare” care revine autorului în temeiul legii.

Aprecierea Curții

41 Prin acțiunea sa, Comisia reproșează Republicii Austria că nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Directiva TVA, prin supunerea la plata TVA-ului a remunerației datorate în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale.

42 În conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Directiva TVA, sunt supuse TVA-ului printre altele livrările de bunuri și prestările de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul unui stat membru de către o persoană impozabilă care acționează ca atare.

43 Fără a fi necesară pronunțarea cu privire la problema dacă, în sensul acestei dispoziții, plata remunerației datorate în temeiul dreptului de suită poate fi calificată drept „livrare de bunuri” sau drept „prestare de servicii”, care nu este, de altfel, invocată de părți, trebuie, așadar, să se aprecieze dacă o asemenea plată este efectuată cu titlu oneros (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, punctul 24).

44 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o livrare de bunuri sau o prestare de servicii nu este efectuată cu titlu oneros, în sensul Directivei TVA, decât în cazul în care între furnizor sau prestator, pe de o parte, și cumpărător sau beneficiar, pe de altă parte, există un raport juridic în cadrul căruia care au loc prestații reciproce, plata primită de furnizor sau de prestator constituind contravaloarea efectivă a serviciului furnizat cumpărătorului sau beneficiarului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 ianuarie 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, punctul 25 și jurisprudența citată).

45 Or, Republica Austria consideră, în primul rând, că remunerația datorată în temeiul dreptului de suită reprezintă contravaloarea unui schimb de prestații în cadrul unui raport juridic. Deși acest stat membru nu contestă faptul că autorul unei opere de artă originale nu ia parte la acordul încheiat între vânzător și cumpărător cu privire la revânzarea sa, acesta susține totuși că autorul operei respective, prin tolerarea actului de revânzare, intervine furnizând o prestație în cadrul unui astfel de raport.

46 În această privință, trebuie arătat că, desigur, potrivit articolului 25 litera (b) din Directiva TVA, o prestare de servicii poate consta printre altele în a tolera o acțiune sau o situație.

47 Cu toate acestea, contrar a ceea ce Republica Austria pare să susțină, raportul juridic în cadrul căruia se realizează revânzarea unei opere de artă originale se stabilește numai între vânzător și cumpărător, fără ca existența dreptului de suită în beneficiul creatorului operei respective să aibă efect asupra raportului menționat. Prin urmare, nu se poate considera că, întrucât beneficiază de dreptul de suită, autorul acestei opere participă în vreun fel, chiar și în mod indirect, la operațiunea de revânzare, inclusiv prin tolerarea acestei operațiuni.

- 48 Astfel, mai întâi, părțile la operațiunea de revânzare convin în mod liber între ele cu privire la cesiunea operei în cauză de către vânzător, precum și cu privire la prețul care trebuie plătit de cumpărător, fără a trebui să solicite sau să consulte, într-un mod sau altul, autorul acestei opere. Acesta din urmă, la rândul său, nu dispune de niciun mijloc care să îi permită să intervină în operațiunile de revânzare, în special pentru a împiedica realizarea sa în ipoteza în care nu ar fi de acord cu aceasta.
- 49 În continuare, autorul unei opere de artă originale care este revândută primește, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/84, un procent din prețul obținut din revânzarea operei respective, a cărui plată este, în principiu, impusă vânzătorului. Cu toate acestea, în măsura în care dreptul de suită, de care beneficiază respectivul autor, care implică obligația vânzătorului de a plăti acestuia din urmă cuantumul stabilit în temeiul dreptului menționat, este rezultatul voinței legiuitorului Uniunii Europene, trebuie să se considere că nu se aplică în cadrul unui raport juridic oarecare între autor și vânzător.
- 50 În sfârșit, potrivit voinței legiuitorului Uniunii, exprimată în considerentul (3) prima teză al Directivei 2001/84, dreptul de suită urmărește să asigure că autorii operelor de artă originale care intră sub incidența respectivei directive, și anume operele de artă grafică și plastică, beneficiază de succesul economic al creațiilor lor. Rezultă că legiuitorul menționat nu urmărește nicidecum ca autorii menționați să poată participa la operațiunile de revânzare a operelor lor, ci se limitează să le acorde un drept de participare la rezultatele economice ale actelor de revânzare, odată ce ele au fost realizate.
- 51 În aceste condiții, argumentul Republicii Austria potrivit căruia remunerația datorată în temeiul dreptului de suită reprezintă contravaloarea, în cadrul unui raport juridic, a unui schimb de prestații în care autorul intervine prin tolerarea actului de revânzare trebuie respins.
- 52 În al doilea rând, Republica Austria consideră că pretinsa prestație furnizată de autorul unei opere de artă originale care intră sub incidența Directivei 2001/84, în cadrul dreptului de suită, corespunde prestațiilor furnizate de alți autori la momentul reprezentării operelor lor. Întrucât aceste prestații sunt supuse TVA-ului, pretinsa prestație furnizată de autorul unei opere de artă originale în temeiul dreptului de suită ar trebui de asemenea să fie supusă TVA-ului.
- 53 În această privință, reiese din considerentul (3) a doua teză al Directivei 2001/84, că legiuitorul Uniunii a dorit să sublinieze diferența dintre situația financiară a autorilor unor opere de artă grafică sau plastică, pe de o parte, și cea a celorlalți creatori, pe de altă parte, considerând că cei din urmă, spre deosebire de cei dintâi, obțin un profit ca urmare a exploatărilor succesive ale operelor lor.
- 54 Astfel, după cum amintește Comisia în mod întemeiat, operele de artă grafice și plastice sunt unice și drepturile de utilizare și de exploatare aferente lor sunt epuizate în momentul primei introduceri pe piață a acestora. În schimb, celelalte opere sunt puse la dispoziție în mai multe rânduri și retribuția datorată autorilor lor, în acest temei, remunerează o prestație care corespunde punerii lor la dispoziție repetate. Remunerația datorată în temeiul dreptului de suită nu este, așadar, comparabilă cu cea întemeiată pe exercitarea drepturilor de utilizare și de exploatare aferente acestor alte opere, care subzistă.
- 55 Or, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiul neutralității fiscale, care reprezintă transpunerea de către legiuitorul Uniunii în materie de TVA, a principiului general al egalității de tratament impune în special ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iulie 2012, Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, punctele 44 și 45, precum și jurisprudența citată).

- 56 Astfel, având în vedere constatarea efectuată la punctul 54 din prezenta hotărâre, faptul că retribuțiile întemeiate pe drepturi de utilizare și de exploatare succesive ale operelor, altele decât operele de artă grafică și plastică, sunt supuse TVA-ului nu poate justifica supunerea de asemenea la plata TVA-ului a remunerației datorate în temeiul dreptului de suită.
- 57 Rezultă că plata remunerației datorate în temeiul dreptului de suită nu poate fi considerată ca fiind efectuată cu titlu oneros, în sensul articolului 2 alineatul (1) din Directiva TVA.
- 58 În al treilea rând, trebuie să fie respins argumentul Republicii Austria, invocat în subsidiar, potrivit căruia remunerația datorată în temeiul dreptului de suită ar trebui să fie supusă TVA-ului pentru motivul că, pentru autorul operei originale, baza de impozitare a prestației pe care acesta a furnizat-o la momentul primei introduceri pe piață a operei originale ar fi modificată.
- 59 Astfel, după cum rezultă din articolul 73 din Directiva TVA, baza de impozitare a unei prestări de servicii cuprinde tot ceea ce constituie contraprestația pentru serviciul furnizat. Or, din moment ce, astfel cum rezultă din prezenta hotărâre, remunerația datorată în temeiul dreptului de suită nu este nicidecum contraprestația oferită de autor la momentul primei introduceri pe piață a operei sale, nici a vreunei alte prestații din partea sa, ea nu poate avea ca efect modificarea bazei de impozitare a prestației furnizate de autor la momentul primei introduceri pe piață a operei sale.
- 60 În consecința ansamblului considerațiilor care precedă, având în vedere că remunerația datorată în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale nu intră sub incidența articolului 2 alineatul (1) din Directiva TVA, Republica Austria, prevăzând că o astfel de remunerație este supusă TVA-ului, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul acestei dispoziții.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 61 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Republicii Austria la plata cheltuielilor de judecată, iar Republica Austria a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară și hotărăște:

- 1) **Prevăzând faptul că remunerația datorată în temeiul dreptului de suită autorului unei opere de artă originale este supusă taxei pe valoarea adăugată, Republica Austria nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată.**
- 2) **Obligă Republica Austria la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături